

bl. Jan Duns Szkot (ok.1265-1308)
franciszkanin, beatyfikowany w 1993 r.



1. Hiszpania – Santiago de Compost., fg w ko św. Franciszka

zobacz: [Święci w Polsce i ich kult w świetle historii](http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/2j.html)
<http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/2j.html>
<http://sancti-in-polonia.wietrzykowski.net/7j.html>

<https://brewiarz.pl/czytelnia/swieci/11-08b.php3>

Jan nazywany jest Dunsem, ponieważ urodził się niedaleko miasteczka o takiej nazwie, pod koniec 1265 roku. Jego ojczyzną jest Szkocja i jej imię także weszło do jego przydomka.

W 1280 roku Jan wstąpił do franciszkanów. Przykład i inspirację do tego kroku dał mu stryj Eliasz Duns. 17 marca 1291 roku Jan otrzymał święcenia w angielskim Northampton. Przełożeni wysłali go następnie do Paryża, gdzie miał uzupełnić studia rozpoczęte na uniwersytecie w Oksfordzie. Decyzja ta pokazuje, że Jan musiał cechować się wybitną inteligencją, skoro zasłużył na takie wyróżnienie. Paryż był wówczas niezwykle żywym ośrodkiem uniwersyteckim. Po zdobyciu pierwszych stopni akademickich - nauczał. Po pewnym czasie powrócił znowu do Anglii, by nauczać w szkołach franciszkańskich. To z tego okresu pochodzi jego pierwsze dzieło *Ordinatio*. Wtedy też powoli zaczęła się jego sława jako europejskiego teologa średniowiecznego, która trwa do dziś. Papież Paweł VI przyrównał teologię Jana Dunsza do katedry gotyckiej: obok potężnych i harmonijnych struktur św. Tomasza z Akwinu i innych mistrzów, myśliciele średniowiecza zauważali, jak "na trwałych podstawach i ze śmiałymi pinaklami (strzelistymi wierzchołkami) wznosiła się żarliwa refleksja Jana Dunsza Szkota".

Następne lata życia Jana Dunsza Szkota to podróże po europejskich uniwersytetach, nauczanie coraz to nowych studentów i kolejne osiągnięcia naukowe, m.in. w Cambridge, Oksfordzie i Paryżu. W 1304 roku został w paryskim studium franciszkańskim "mistrzem regentem", czyli dyrektorem teologicznego studium braci. Na kartach swego dzieła *De prima principio* modlił się: "O Panie, Stworzycielu świata, udziel mi łaski wiary, zrozumienia i uwielbiania Twego majestatu i wnieś mego ducha ku kontemplacji Ciebie". Ze względu na wysublimowanie i delikatność myśli zwany był "doktorem subtelnym".

Po kilku latach napięcia polityczne (proces przeciwko templariuszom) sprawiły, że przełożeni przenieśli go do spokojnej Kolonii, gdzie miał kierować studium braci. W czasie pełnienia tej posługi zmarł 8 listopada 1308 roku. Miał wówczas 43 lata. Jego życie streszcza sentencja: "Szkocja mnie zrodziła, Anglia mnie przyciągnęła, wykształciła mnie Francja, strzeże mnie Kolonia".

Jan Duns Szkot był zwolennikiem dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Maryi. Argumentował, że Chrystus, jako doskonały Pośrednik, mógł i chciał wybawić swoją Matkę nie tylko od grzechu śmiertelnego, nie tylko od grzechu powszedniego, ale także od grzechu pierwotnego. Najdoskonalszy Pośrednik jest w stanie sprawić najdoskonalszy czyn pośrednictwa na rzecz osoby, dla której jest Pośrednikiem; najdoskonalszym pośrednictwem jest zaś zachowanie od grzechu pierwotnego. To, że się tak stało, można poznać po owocach łona Maryi. Jan Duns z wielką mocą głosił tajemnicę Wcielenia Słowa i był żarliwym obrońcą prawdy o Niepokalanym Poczęciu Maryi. Jako jeden z nielicznych wówczas teologów, odważnie i zdecydowanie bronił bezgrzeszności Maryi, Matki Jezusa Chrystusa, stając się dla potomnych Doktorem maryjnym. Kościół katolicki ogłosił w 1854 r. naukę o Niepokalanym Poczęciu Maryi jako dogmat wiary.

*Jeżeli nie zaznaczono inaczej, to zdjęcia: **Jan Nitecki***